

GARVEREN

JOHAN DAVID BODECKER
1767 - 18??

OM IDENTITETEN

Johan Davids levnedsløb har været et af de vanskeligste at klarlægge. Kun ved at gennemgå alle de omgivende personers situationer og skæbner og ved at opstille en del hypoteser er det lykkedes at nå en konklusion med overbevisning om, at det er hans historie. Den skal der her berettes om. Men hans sidste leveår er ikke opklaret, idet han i 1829 skulde være flyttet til Högsby med sin familie, men ikke er fundet hverken dér eller en mængde andre gennem søgte steder.

Det må her bemærkes, at en nekrolog for Johan Davids sønnesøn Alexander Bodecker d. 5/12 1924 nævner, hvad der må have været en overlevering i familien, at Johan David tilhørte en landsforvist Huguenot-familie. Der skrives desuden her, at han stammede fra Frankrig og var indvandret til Danmark fra Sverige

hundrede år tidligere og døde omkring 1840, men intet tyder på, at dette er rigtigt.

Johan Davids navn har såvidt vides aldrig været kendt blandt hans oldebørn i Danmark. Det dukkede først frem af fortidens mørke ved de allerførste forsøg på at opstille en anetavle for hans tipoldebarn. Det skete ved et besøg i 1981 på landsarkivet i Vadstena, hvor en forespørgsel om sønnen Adam Frantz resulterede i fremlæggelsen af en husförhörslängd for den lille by Bäckседа nær Vetlanda i Småland. På næste side ses en kopi af dette dokument.

Forud for dette havde et studie af Adams indfødsretssag i København oplyst, at han var født i Bexheda i Sverige; et gæt på, at dette navn svarede til det nuværende Bäckседа, var blevet bekræftet af pastoratet.

Præsten afholder husförhör

11. Stora Snärle.

Christinaholm.	Födelse.		Flyttningar.				Koppor.
	År.	Ort.	År.	Ifrån.	År.	Till.	
Gnafs Johan David Bodecker	1767	Karlsh.	1814	Döderhult			11.
H. Marg. Christ. Widerström	1778	Fliseryd					11.
S. Nicolaus Åkerömmu	4/2	1799 Bodeck	9.3	Tog. 9.	N. 2	Åkerömmu	
V. Anna Greta Åkerömmu	3/1	1801. ibid	9.7	Carlscrona	N. 19	Karlsh.	
V. Johanna Cathrina	5/12	1802. ibid.					12.
S. Olof Hindric	7/1	1804. ibid.					13.
S. Christina Margaretha	7/12	1806. ibid.					14.
S. Johan Fredric	7/16	1809. ibid.					15.
V. Lovisa Maria	15/3	1811. ibid.					16.
S. Carl Peter	5/6	1813. ibid.					17.
V. Carolina Sophia	24/12	1815. Bodeck					18.
V. Adam Finns	29/10	1818. Bodeck					19.
S. Juliana Emoullia	17/2	1833.					20.

Husförhörslängd for Stora Snärle 1816-23

Et af slægtsforskerens allervigtigste hjælpemidler i Sverige er de såkaldte husförhörslängder, herefter betegnet **HFL**. De viser for en kort årrække ad gangen fortegnelser over ethvert sogns indbyggere, oftest med angivelse af erhverv, stilling i husstanden, alder og evt. fødested og fødselsdato. Desuden anfører de til- eller fraflytninger, koppevaccinationer og dødsfald. Endelig har præsten i særlige kolonner anmærket for hver person, om han eller hun har bevist sit bibelkendskab ved overhøringen.

Af den HFL for 1816-23, som blev fremlagt i Vadstena, fremgik, at Adam var 10' barn af en flok på 11 børn af garvermester Johan David

Bodecker, født 1767 i Karlskrona og tilflyttet 1814 fra Döderhult, og hans hustru Margareta Christina Widerström, født 1778 i Fliseryd. De boede på "Christinaholm" i Stora Snärle i Bäckseda sogn. Deres børn var født i årene 1799-1823, og en datter var død.

Det var en mængde nyt på én gang, men så begyndte vanskelighederne: Karlskronas tre sognes kirkebøger blev undersøgt, men hverken den tyske menigheds eller Amiralitetsforsamlingens bøger gav resultat; Stadsforsamlingens ældste bøger var gået tabt ved byens store brand i 1790. Et besøg i Blekinge Läns Museum i 1983 bragte imidlertid undersøgelsen forbløffende godt i gang.

Dér findes nemlig store samlinger af slægts- og ejendoms-historiske data i kringlede seddelarkiver, hvorfra personalet uddrog en lang række oplysninger om personer af navnet Bodecker og deres ejendomme i Karlskrona.

Den videre forskning blev foretaget over en årrække ved gennemgang af de svenske arkivers mikrofilm. Landsarkivet i Lund blev først besøgt, men den tid, som medgik til rejsen, levnedede ingen mulighed for egentligt udbytte uden overnatning. En hjælpsom arkivar oplyste så, at filmene kunde hjemlånes til de svenske

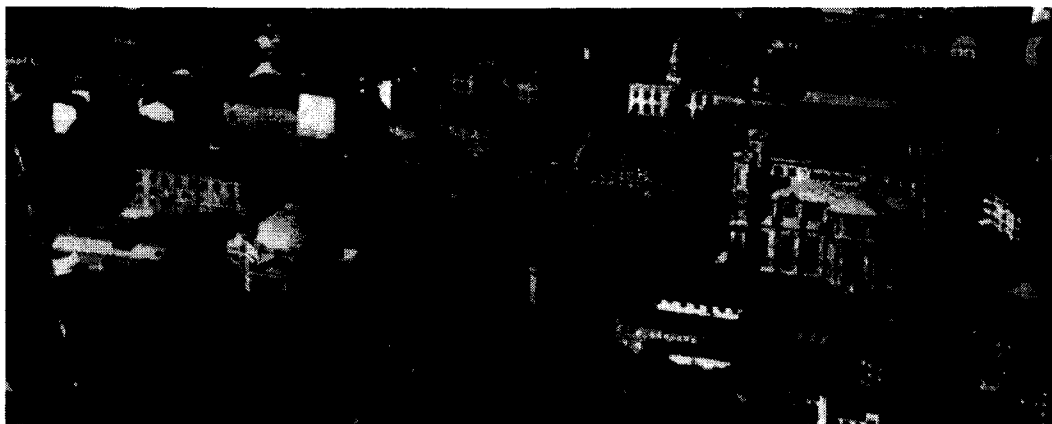
kommunebiblioteker, og foreslog at forsøge det samme fra de danske. Og det gik lige igennem, hvorefter Birkerød bibliotek i lang tid hjembragte snesevis af film, indtil april 1990. Da kom der pludselig besked om, at fremtidig skulde lånene ske personligt gennem SVAR, den nyoprettede afdeling af Riksarkivet - imod betaling. Der havde også hele tiden været en fornemmelse af, at lånene ikke i længden kunde fortsætte med at være gratis. Derfor havde tiden været benyttet til at uddrage mest muligt om de svenske aner på bekostning af arbejdet med de hjemlige.

BARNDOM OG UNGDOM

Stora Torget i 1780

Johan David var født i en slægt af kobbersmede, hvis historie er fortalt i kapitlet KOBBERSMEDENE. Hans far var Nicolaus eller Nicklas Bodecker (1717-88), født i Karlskrona, og moderen var Anna Catharina Kiöthe fra Kalmar (ca.1730-1777), datter af snedkernes oldermann, hvis far oprindeligt var sachsisk krigsfange. Nicolaus blev omkr. 1750 kobbersmedenes første oldermann i Karlskrona, og

Stortorget i Karlskrona 1980

han boede i Köpmannagatan nr.5 og arbejdede sammen med sin far og broder, bl.a. på at lægge kobbertag på den tyske menigheds "Trefaldighetskyrkan"s kuppel. Både faderen og broderen hed Adam Friederich. Efter faderens død fortsattes forretningen; indtil enkens død 1764 var det under hendes ledelse.

Nicolaus havde fem børn, hvoraf Johan David var det fjerde. Noget direkte bevis herfor er ikke oprevet, men en række omstændigheder viser, at det må have været tilfældet:

1. Johan David var som nævnt født 1767 i Karlskrona.

2. Byens mantalslängder for 1766 og 1768 udviser kun tre mandlige Bodeckere, og de var brødre iflg. kirkebogen:

a. Johan Hinnerich f.1714, som blev gift 1763 og fik 6 børn fra 1765 til 1776, alle med andre navne

b. Adam Friederich også f.1714, som blev gift sent og døde barnløs

c. Nicolaus f.1717

De øvrige brødre, hvis dåb er registreret i den tyske kirke, er enten døde tidligt eller flyttet bort, så Nicolaus er den eneste mulige far til Johan David.

3. De ovennævnte mantalslängder angiver kun tre børn af Nicolaus, nemlig:

a. Maria Christina f. 1756

b. Niclas f.1757

c. Carl Friedrich (ingen alder angivet)

Blandt husets beboere var en amme, og det var sædvane ikke at opføre spædbørn i mantallene, så Johan David kan have været den, der blev ammet.

4. Under forskningens forløb blev påtruffet en Olof Henric Bodecker, som var kobbersmed i Vimmerby iflg. HFL 1816. Da han døde i 1820, anførtes hans alder i begravelsesprotokollen. Derved kan hans fødselsdato sættes til ca. 20/4 1768; og dér kan man også læse, at han var søn af afdøde kobbersmed N.N. Bodecker og hustru i Karlskrona. I hans boopgørelse ses blandt udestående fordringer: "Garveren Johan David Bodecker efter seddel 8/11 1817 med rente - 50 rd."

5. Nicolaus' svigerfar hed Johan David Kiöthe, og Nicolaus' datter Maria Christinas første søn blev døbt i Kalmar 1793 med navnet Johan David.

6. Johan Davids børn blev tydeligvis opkaldt efter slægtinge:

- Ældste søn hed Nicolaus efter hans farfar

- næste søn Olof Hindrich efter hans farbror

- næste Johan Fredrich efter hans morbror,

- næste hed Carl Peter, delvis efter farbroderen Carl Friedrich

- sidste søn Adam Frans, Adam sikkert efter farfaderens far, det var et usædvanligt navn,

- døtrene var mest opkaldt efter hustruens slægtinge.

Da Johan David var kun 10 år gammel, døde hans mor d. 6/9 1777 af en blodstyrting, 47 år gammel. Nicolaus solgte så sin ejendom i Karlskrona og flyttede efter alt at dømme straks ind hos sin ældste søn Niclas, som var blevet mester og havde etableret sig i 1778 som kobbersmedemester i Kalmar, hans mors fødeby.

Retoucheret udsnit af kort fra 1794

Nicolaus har uden tvivl medbragt sine yngste børn til Kalmar, og af det senere forløb må det skønnes, at Johan David blev sat i lære hos en nærboende garvermester og

oldermand Andreas Ljungqvist. I HFL for 1779 er "gossen Johan Adam(!)" tilkommet i hans husstand, og i 1781-88 bor "gesällen Bodecker" hos ham, men i 1797-99 ses han ikke.

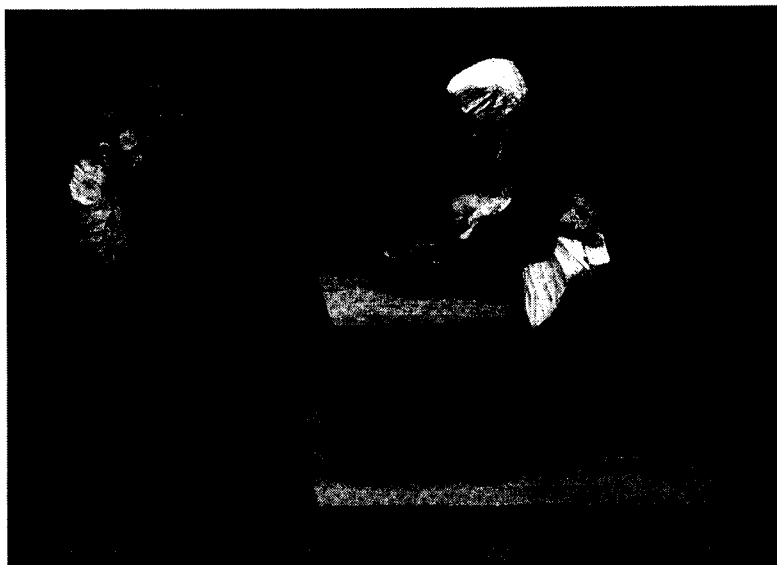

Petersson: Det oanständiga brudparet

I Döderhult fødtes børnene:

- Nicolaus 4/7 1799 (opkaldt efter sin farfar eller farbror). Et dåbs-vidne var Mademoiselle Bodecker, uden tvivl drengens faster
- Anna Greta 31/1 1801 (mormors navn)
- Johanna Catharina 5/12 1802 (en moster hed Johanna Frederica og en anden moster hed Catharina Maria)

- Olaus Hindrich 7/9 1804 (farbrors navn)
- Christina Margaretha 3/12 1806 (mors navn)
- Johan Fredrik 7/1 1809 (morbrors navn). Et vidne var mosteren Johanna Frederica)
- Lovisa Maria 15/5 1811 (kusines navn, datter af Niclas Bodecker)
- Carl Peter 5/6 1813 (en farbror hed Carl Friedrich og en søn af Niclas hed Carl Adam)

Barnedåb

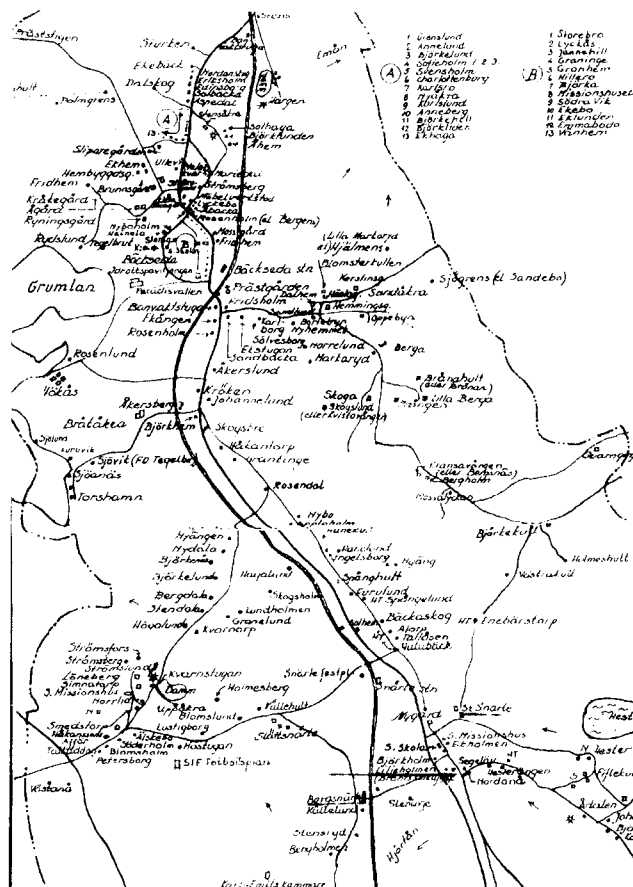
FLYTNING TIL BÄCKSEDA

Bäcksedas gamle kirke

21/9 1814 opsagde Johan David sit borgerskab i Kalmar, fordi han nu flyttede fra Kalmar län til Jönköping län. Han anlagde eller købte i Bäckseda sogn et "logarvari"

(på dansk rødgarveri), dvs. et garveri, der benytter vegetabiliske garvematerialer i modsætning til hvidgarveriet, der benytter mineralske materialer. Han gav sit hjem navnet "Christinæholm" efter hustruen, og det lå i Stora Snärla, men det er ikke lykkedes nøje at lokalisere stedet. Det er dog oplyst, at sønnen Olaus (1804-51), som fortsatte virksomheden og muligvis flyttede den, boede på Christinæholm eller Holms backstuga i Bergsnärla. Garveriet lå da ved Hjærtån i nærheden af Liljeholmen.¹ Stednavnene ses på nedenstående detailkort fra den lokale "Njudungs Genealogiska Förening".

¹ Side 72 i bogen "Bäckseda" udg. 1981 af Bäckseda Hembygdsförening.

I Bäckseda fødtes børnene:

- Carolina Sophia 24/12 1815
- Adam Frans 29/10 1818
- Juliana Emerentia 17/2 1823

Ingen af børnene døde som helt spæde, men 14/12 1817 døde en datter, som i kirkebogen kaldes Charlotta Sophia. Dette år har nok været særlig vanskeligt for

familien, det var jo d. 8/11 at Johan David måtte låne 50 Rd. af broderen Olaus Henric.

Om Johan David og hustruen foreligger der foreløbig intet mere end at de i 1829 flyttede til et sted, der i HFL kan læses som Högsby. Grundige søgninger og efterlysninger har imidlertid ikke lokaliseret dem.

Gamle stendiger i Stora Snärla

EFTERSLÆGTEN

Her kan anføres, hvad der er samlet op om nogle af Johan Davids 11 børn og deres børn:

- Nicolaus f.1799 flyttede til Fliseryd 1826
- Anna Greta f.1801 fl. 1819 til Karlskrona, 1823 tilbage, 1826 hjem fra Fliseryd, hvor hun havde tjent hos Petter Widerström, 1829 til Mönsterås
- Olaus Hindric f.1804, død efter benbrud i Bäckseda 24/12 1851, garver, gift 1830 m. Maria Sophia Bergman, f.1798 i Åseda; som enke boede hun i 1860 i "Stora Snärla, Holm"; deres børn:
 - Carl Ulrich Wilhelm født og død 1831

- Carl Wilhelm f.1832, garveri-fabrikant, fl. t. Växiö 1853, 1859 g.m. Gustava Carolina Dahl f. 1832

- Anna Sophia Charlotta f.1835, fl. 1851 fra Växiö til Skåne

- Johan Fredric f.1840, fl.t. Växiö 1854, til Amerika 1858

- Christina Margaretha f.1806 og død(?) 20/10 1829

- Johan Fredrik f.1809, garver, fl.t. Bäckebo 1828, til Kalmar 1829, til Stockholm som udlært 1832

- Lovisa Maria f.1811, fl.t. Näsby 1828, g.m. handelsmand Johan Peterson i Kalmar, død 1833

- Carl Peter f.1813, død 1880,
garver og fabrikant, g.m.
Christina Charlotta Sandberg
(1808-47), deres børn:

- Carl Oscar Hugo f.1843

- Friedrich Wilhelm Reinhuld
f.1845, hattemagersvend, g.1881
i København m. Antonette
Hansine Pedersen (1854-1910)

Carl Peter g. 2'gang m. Helena
Petersdotter f.1830 i Fager-
hult, deres børn:

- Christina Charlotta f.
1852, gift i Chicago

- Fredrika Sophia f.1858, l.t.
Chicago

- Adam Frans f.1818, død 1884 i
København, kgl. hof-hattefabri-
kant, hans levned berettes i
kapitlet HATTEMAGEREN

- Juliana Emerentia f.1823,
g.m. Johan Conrad Rylander f.
1822, præst? (Bkst) i Älgthult,
deres børn:

- Jenny Fredrika Wilhelmina
f.1859 i Älgthult, blev Adam
Frans' fosterdatter, g. i
København m. Oscar Boldt

- Frans Johan Rylander f.1863
i Älgthult

Begravelsen